

Onderzoek naar turbozwemmen

factsheet

Ede, oktober 2016

In voorjaar 2016 heeft Marjan Rikken (Universiteit Utrecht) een verdiepend onderzoek uitgevoerd naar turbozwemmen in Nederland. In deze factsheet staat een aantal belangrijke resultaten weergegeven. Het blijkt dat zwemlesaanbieders met het aanbod van turbozwemmen inspelen op een duidelijke behoefte bij ouders. Tegelijk zijn er aandachtspunten geconstateerd ten aanzien van groepen kinderen voor wie turbozwemmen niet geschikt lijkt te zijn, de benodigde competenties van de zwemonderwijzers, het spanningsveld tussen presteren en plezier in de zwemles en het blijvend zwemveilig zijn.

Opzet en afbakening

Het onderzoek, uitgevoerd door Marjan Rikken voor haar afstudeertraject bij de Universiteit Utrecht¹, richtte zich op hoe turbozwemmen in de praktijk van het Nederlandse zwemonderwijs wordt ervaren. Een kwart van de zwembaden en zwemscholen biedt een vorm van turbozwemmen aan². Drie zwemlesaanbieders (twee zwembaden en één zwemschool) met een turbozwemlestraject, gekoppeld aan de landelijke diploma's van het Zwem-ABC, hebben meegewerkt aan het onderzoek. Als definitie voor turbozwemmen is gekozen voor: een zwemlestraject van maximaal 6 maanden met minimaal 2 uur zwemles per week. De drie zwemlesaanbieders gaven een diplomagarantie. In totaal zijn vier leidinggevenden, zeven zwemonderwijzers en tien ouders geïnterviewd. De uitkomsten zijn met deze kwalitatieve methode en kleine onderzoeksgroep niet representatief voor heel Nederland, maar geven interessante verdiepende inzichten over de

achtergronden/overwegingen/succesfactoren /aandachtspunten van het turbozwemmen. Andere zwemlesaanbieders kunnen hiermee mogelijk hun voordeel doen en bewuste keuzes maken over hun zwemlesaanbod om plezier en zwemveiligheid voor de kinderen te borgen, zowel op korte als op lange termijn.

Afwegingen bij de keuze

De ouders uit het onderzoek vinden turbozwemmen praktisch en duidelijk (een overzichtelijke en afgebakende periode van zwemlessen). Daarom melden ze hun kind vooral aan voor turbozwemmen. Voor zwemlesaanbieders is de belangrijkste reden dat ze met turbozwemmen aansluiten op een behoefte van de ouders. Ze kunnen dus meer klanten werven en er lijkt een grotere winstmarge te zijn.

“Deze nieuwe cursus moest meer aansluiten bij wat voornamelijk ouders graag wensten... Het is wel een cursus die voornamelijk is georganiseerd voor het gemak van ouders, want die vraag was er gewoon.”
zwemlesaanbieder

¹ Volledige masterscriptie: Rikken, M. (2016). *Een duik in de wereld van het turbozwemmen. Explorerend onderzoek naar de door zwemlesaanbieders en ouders, ervaren pedagogische en didactisch-organisatorische*

vormgeving van het turbozwemmen. Utrecht: Universiteit Utrecht.

² Uit: Hilhorst, J. (2016). *Factsheet 'Zwemlesaanbod in Nederland'*. Ede: NPZ | NRZ.

Pedagogisch klimaat

Gedurende de lessen blijken er behoorlijke verschillen te zijn tussen de kinderen. Dat heeft te maken met leeftijd (oudere kinderen leren vaak sneller), maar ook met andere factoren. Onder meer dat de een nou eenmaal sneller leert dan de ander, de eerdere ervaring met water, motivatie en plezier zijn cruciaal om snel vooruitgang te boeken. Zwemonderwijzers benoemden het spanningsveld tussen 'doorpakken en kindvriendelijk zijn' en het belang om behoeftes en mogelijkheden goed in te schatten. Ouders gaven aan dat kinderen flink aangepakt werden, maar waren hier niet negatief over.

"... viel mij op dat ze vrij dwingend waren en dat is goed ... niet huilen of miepen gewoon aanpakken." ouder

De drie zwemlesaanbieders gaven les aan vaste groepen kinderen met vaste zwemonderwijzers. Hierdoor en doordat ze elkaar relatief langer zagen per week (intensievere interactie) bouwden zwemonderwijzer en kind sneller een band op. Ouders én zwemonderwijzers gaven aan dat de zwemonderwijzers sneller lijken te zien wat het kind nodig heeft.

Het einddoel van de cursus was volgens de betrokkenen duidelijk: het behalen van een zwemdiploma. Zwemlesaanbieders zien als gevaar bij turbozwemmen dat er te veel druk op de kinderen gelegd wordt om het doel te halen binnen de gestelde tijd en de prestatiedruk kan ten koste van het plezier gaan. Twee van de drie zwemlesaanbieders zijn daarom gestopt met zeer intensieve vakantiecursussen, ook al was er wel vraag van ouders naar. Er zo hard 'aan trekken' ging ten koste van het plezier.

"De structuur is leidend ten opzichte van het kind, maar ik heb niet het idee dat mijn kind daaronder lijdt." ouder

Manieren van leren

Specifiek voor de manier waarop kinderen leren zwemmen, was voor de zwemlesaanbieders het belang van 'spelenderwijs leren'. Het ging echter ook over 'flink doorpakken' en het belang van veel 'discipline'. Bij het turbozwemmen gaven zwemonderwijzers aan dat het tempo van leren hoger ligt dan bij een regulier zwemlestraject. Ze noemden onder meer dat er meer ruimte in de langere lessen is om oefeningen te herhalen (het inslijpen van vaardigheden). Enkele zwemonderwijzers gingen in op het belang van ruimte voor kinderen om te experimenteren. Eén organisatie gaf aan dat de les altijd intensief begint en dat de intensiteit daarna wordt afgebouwd. Bij twee zwemlesaanbieders werd gewerkt met twee of drie zwemonderwijzers gekoppeld aan een vaste groep kinderen. Zo konden lesgevers gebruik maken van elkaars kwaliteiten en goed differentiëren. Het nadeel van een vaste groep was het niveauverschil. Door echter met meerdere zwemonderwijzers met verschillende kwaliteiten te werken, kon er voldoende specifieke aandacht aan alle kinderen worden gegeven.

Verschillende turbo-trajecten

Twee van de drie zwemlesaanbieders hebben turbozwemmen als verruiming van hun reguliere aanbod. Er zijn uiteenlopende organisatievormen van het turbozwemmen. Bij de onderzochte zwemlesaanbieders is er één met het aanbod om in zes maanden het complete Zwem-ABC te halen. Verder is er het aanbod om in vijf maanden het A-diploma te halen en één zwemlesaanbieder werkt met een vakantiecursus om in twee weken met tien lessen van vier uur het A-diploma te behalen. Bij alle drie bestond het turbozwemmen uit een pakket met diplomagarantie. Twee van de drie gaven aan dat tijdens de lesperiode extra lessen worden aangeboden als het kind achterop dreigt te raken, bij één kon het kind na het turbozwemmen verder gaan door deelname aan de reguliere zwemlessen.

Niet geschikt voor alle kinderen

Bij twee zwemlesaanbieders moeten kinderen bij aanvang aan bepaalde eisen voldoen:

- minimaal 5 jaar oud
- watervrij zijn
- in een groep kunnen functioneren
- concentratie gedurende langere tijd
- enig doorzettingsvermogen bezitten

Of en hoe scherp hierop is geselecteerd, is niet precies duidelijk.

Niet geschikt voor alle zwemonderwijzers

Leidinggevenden laten niet iedereen een turbocursus begeleiden. Volgens hen kunnen alle zwemonderwijzers die goed zwemles geven dit door ervaring leren. Er zijn een aantal specifieke kwaliteiten genoemd voor zwemonderwijzers bij turbozwemmen:

- tegen druk kunnen
- prestatiegericht kunnen werken
- doorpakken, maar ook geduld hebben
- (veel) ervaring
- zelfstandig en flexibel

Context: watertemperatuur en communicatie met ouders

Wat verder opviel in de gesprekken was de relevantie van watertemperatuur bij langere zwemlessen en hoe daar in de praktijk mee wordt omgegaan. Opvallend was dat zowel

ouders als zwemonderwijzers aangaven dat het onderlinge contact makkelijker en laagdrempeliger is dan bij een reguliere les. Dat kwam waarschijnlijk doordat de kinderen het hele traject dezelfde zwemonderwijzer hadden en de ouders mochten aan het einde van de les kijken en konden relatief makkelijk vragen stellen.

Uitkomst: blijvend zwemveilig?

Tot slot is gesproken over de opbrengsten van het turbozwemmen.

Ouders en zwemlesaanbieders vinden de belangrijkste opbrengst dat kinderen veilig zijn en kunnen zwemmen. Zwemtechniek is volgens hen ondergeschikt aan zwemveiligheid. De ouders gaven aan vertrouwen te hebben in de zelfredzaamheid van de kinderen met het behalen van het diploma.

Wel zijn er vragen of de kinderen ook in de jaren na het zwemlestraject zwemveilig blijven en of ze het geleerde niet snel verleren (snel geleerd = snel verleerd?).

De zwemlesaanbieders hebben daar verschillende opmerkingen bij geplaatst:

- Het blijvend zwemveilig zijn is net als bij een regulier zwemlestraject afhankelijk van of een kind na het zwemlestraject regelmatig blijft zwemmen
- Dat is niet de rol en verantwoordelijkheid van de zwemlesaanbieder
- Twee van de drie zijn gestopt met de zeer intensieve vakantie cursus, mede omdat ze ervoeren dat kinderen het geleerde sneller verleerden in vergelijking met het reguliere zwemlestraject.

Afsluitend: zorgpunten en nader onderzoek

Het onderzoek heeft veel onderwerpen over turbozwemmen aangekaart en op een rij gezet, die aansluiten bij de dagelijkse praktijk bij zwembaden en zwemscholen in Nederland.

Deze factsheet is opgesteld door:

Marjan Rikken, MSc, pedagoog en (sport) onderzoeker, marjanrikken@gmail.com

Jarno Hilhorst, manager Kenniscentrum Zwemmen³ bij NPZ | NRZ, jhilhorst@npz-nrz.nl

Wilt u op de hoogte blijven van ontwikkelingen in het zwemonderwijs dan kunt u zich aanmelden voor de nieuwsbrief van Nationaal Platform Zwembaden | NRZ via info@npz-nrz.nl. Wilt u specifiekere informatie over onderzoek en praktijkkennis die wordt verzameld kijk dan eens op de projectwebsite van NL Zwemveilig: www.nlzwemveilig.nl.

³ Het Kenniscentrum Zwemmen vormt een van de kerntaken van het Nationaal Platform Zwembaden | NRZ. Doel van het Kenniscentrum Zwemmen is om de zwemsector in brede zin te versterken en specifiek om nationale kwaliteitsverbetering en -borging op het terrein van zwemonderwijs en zwemomgevingsveiligheid te ondersteunen. Zowel wetenschappelijke kennis als praktijk- of ervaringskennis worden verzameld, gevalideerd en verspreid. Dat gebeurt niet als doel op zich, maar als middel om de zwemsector te versterken.